

EXEGESIS IV

פרשנות המקרא

THE QUEST FOR P'SHAT:
YOSEF B'KHOR SHOR

YOSEF B'KHOR SHOR (FRANCE, LATE 12TH CENTURY)

A useful place to start our analysis of B'khor Shor's position on *p'shat* and *d'rash* is with the following statistics regarding the use of dual interpretations by the leading northern French exegetes:³¹²

	# of dual interpretations	# in narrative texts	# in legislative texts
Rashi	150	127	23
Rashbam	35	14	21
Bekor Shor	185	62	123

A NOVEL READING OF THE TEXT SUPPORTS A MIDRASHIC INTERPRETATION.

ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת ויחי פרק מט

Some interpret “from prey my son you have risen” [to mean] of your own will and volition; no one can raise you from your prey until you wish, to wit: “Like the lion, or the young lion, growling over his prey, though a multitude of shepherds be called forth against him, will not be dismayed at their voice, nor abase himself for the noise of them,” until he rises on his own. [This] I heard from R.Yosef Kara. ...

So we have seen with [King] David who looted and plundered [other] nations in order to distribute [the spoils] to his impoverished brethren... according to the Aggadah one can interpret “from prey my son you have risen” to mean: from the prey you have created, you have been elevated by transforming it into charity.

(ט)... ויש מפרשים: “מטרף בני עליית” מעצמך ומרצונך, שאין אדם יכול להעלות אותך מעל טרף שלך, עד שתרצה. כמו שנאמר “כאשר יהגה האריה [והכפיר] על טרפו, אשר יקרא עליו מלא רועים, מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה” (ישעיה לא:ד), עד שירצה ויעלה מעצמו. משום ר' יוסף קרא שמעתי...

וכן מצינו בדוד שהיה שולל וטורף את האומות כדי לחלק לאחיו העניים... ולפי האגדה יש לפרש: “מטרף בני עליית”, כלומר: מטרף שאתה עושה, נתעליתך שאתה עושה ממנו צדקה.

AN EXPANDED CONTEXT SUPPORTS A MIDRASH.

ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת בראשית פרק ד

God was disgusted with Cain and his offering and gave him a sign he would recognize, as our Sages explained that He responded to Abel with fire—that a flame descended from heaven consuming the offering—while Cain's offering was not greeted by fire. We can see [ourselves] that fire greets an acceptable offering as in the cases of the Tabernacle (Lev. 9:24), the Temple (2 Chr. 7:1), and Elijah [at Mt. Carmel] (1 Kings 18:38).

(ה) "ואל קין ואל מנחתו לא שעה." מאס בקין ומאס במנחתו, ועשה להם אות שידעו, כי כן פירשו לנו רבותינו (ספרא שמיני לא) כי באש ענה להבל, שירד אש מן השמים ויאכל את העולה ואת המנחה, ועל קרבנו של קין לא ענה באש. ונראה כי כן דרך אש לבוא בקרבן המרוצה, כמו במשכן ובמקדש ובאליהו.

UNUSUAL LANGUAGE OR EXTRANEIOUS WORDS OPEN THE DOOR TO D'RASH.

ר' יוסף בכור שור שמות פרשת יתרו פרק כ

Moses stood among [the Israelites] when they heard the Ten Commandments from God. **However, our rabbis have said** that [only] "I am" and "Do not have" were heard [directly] from God, while the rest were from Moses. **R. Yosef Kara explained** that this is evident from Scripture as **"I am" and "Do not have" speak [of God] in the first person**, while from **"Do not bear" and on He speaks indirectly [in the third person]**. To wit: "God will not clear," rather than "I will not clear." "In six days, God made," rather than "I made." "That the Lord your God gives you," rather than "that I give you."

(א) "וידבר אלהים": שהיה משה עומד ביניהם כששמעו עשרת הדברים, שמעו מפי הקב"ה. **אבל רבותינו אמרו** כי "אנכי" ו"לא יהיה לך", שמעו מפי הגבורה (מכות כד ע"א), והשאר ממשה. **ופירש ר' יוסף קרא ז"ל** שהמקראות מוכיחים כן, **ד"אנכי" ו"לא יהיה לך" מדברים כאילו הוא עצמו מדבר אליהם, ומ"לא תשא" ואילך כאילו מדבר על ידי שליח, דכתיב "כי לא ינקה ה'", ולא כתיב "כי לא אנקה".** וכתיב "כי ששת ימים עשה ה'", ולא כתיב: "עשיתי". וכתיב "אשר ה' אלהיך נותן לך", ולא כתיב: "אשר אני נותן לך".

OCCASIONALLY, THE *D'RASH* IS THE TRUE *P'SHAT*.

ר' יוסף בכור שור שמות פרשת משפטים פרק כב

“If one gives another money or utensils to guard” [and they are stolen... the guardian takes an oath of no culpability and pays nothing]. **The verse deals with an unpaid guardian**, which is why it cites money or utensils for whose guarding people do not ask for payment because their keeping requires no effort, save to place them in safekeeping where they repose... [However] “if [domesticated animals] are stolen from him, he must pay” since **he is paid to guard them**, he should have exercised caution.

(ו) “כי יתן איש אל רעיהו כסף או כלים”:
... **ובשומר חנם מדבר**, ולכך נקט כסף או כלים, שאין דרך לשאול שכר על שמירתם, שאין בהן טורח לשומרן אלא מניחם למקום המשתמר, ונחים שם...:
(יא) ואם גנוב יגנב [מעמו] ישלם: דכיון **שיש לו שכר על שמירתו**, היה לו ליזהר בו.

במדבר כ

שמות יז

וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל
הָעֵדָה מְדַבְּרִים אֶת
הָרָאוּשׁוֹן (א)

וַיִּסְעוּ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּדְבַּר סִינַי לְמִסְעֵיהֶם עַל
פִּי יְקֹוֹק וַיַּחֲנוּ בְּרִפְיֵידִים
(א)

וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם מֹשֶׁה
וַיֹּאמְרוּ (ג)

וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם מֹשֶׁה
וַיֹּאמְרוּ (ב)

וְלָמָּה הָעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם
(ה)

וַיֹּאמְרוּ לָמָּה זֶה הָעֲלִיתָנוּ
מִמִּצְרַיִם (ג)

וַיִּמְדוּ אֵין לְשִׁתּוֹת (ה)
לְמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ
(ד)

תָּנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה (ב)
לְהַמִּית אֶתִּי וְאֶת בְּנֵי וְאֶת
מִקְנֵי בְּצִמָּא (ג)

קח את המטה (ח)

וּמִטֶּדָּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת
הַיָּאֵר קח בְּיָדְךָ (ה)

הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְקֹוֹק (יג)

וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה
וּמְרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת
יְקֹוֹק (ז)

(ח) קח את המטה. להכות בסלע. לפי הנראה לי זהו מעשה שבוייהי בשלח, דכתיב ביה "והכית בצור ויצאו", אלא שלשם מספר איך פירנס הקב"ה את ישראל במן ושליו ומים במדבר, ואחר כך כתב כל אחד במקומו. ותדע שאחד הוא זה המעשה ואותו, דהתם כתיב "ויקרא שם המקום מסה ומריבה", ובזאת הברכה הוא אומר על זה המעשה שהקפיד הקב"ה על משה ואהרן "אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה", אלמא דמעשה אחד הוא. ואף בכאן כתב "הם מי מריבת קדש מדבר צין", והתם נמי כתב "ויסעו... ממדבר סין". ומה שלא פי' כאן פי' שם שאמר לו הקב"ה להכות בצור. וכן דרך פרשיות הרבה שסותם דבריו במקום אחד ומפרש במקום אחר כגון פרשת מרגלים דכתיב במשנה תורה שאמרו ישראל "נשלחה אנשים", ובשלח לך לא פירש וכן הרבה.

"Take the staff:" To strike the rock. It appears to me that this is the same incident as [the one recorded] in *Vayehi Beshallah* of which it states, "Strike the rock and [water] will come out." Rather, there the purpose is to relate [in general] how God sustained them with manna, quail, and water in the wilderness, and subsequently each [incident] was recorded in its place. You may know that these two incidents are the same since there it states, "He named the site testy and unruly," and in *Vezot Haberakhah*, he mentioned that it was on account of this episode that God was stringent with Moses and Aaron "who tested Him at *Masa`* and struggled with Him at *Mei Merivah*" (Dt. 33:8). Clearly it is all one incident. Furthermore, here it states, "These were the waters of struggle (*mei merivah*) of Kadesh in the Zin wilderness" and there it states, "they traveled... from the Zin wilderness." What was left unsaid here was completed there, namely that God told him to strike the rock. This is the manner of many episodes to be sealed in one place and explained in another, such as the episode of the scouts. In Deuteronomy, it states that Israel said, "Let us send men," and in *Shelah Lekha* it was left unexplained. Etc.

EXEGESIS V IBN EZRA

(1092-1167)

ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה, בצאתו מחרון-אף של עולם

Fortune's Stars

I

The heavenly spheres and fortune's stars
veered off course the day I was born;
if I were a seller of candles,
the sun would never go down.

II

I struggle to manage and even succeed,
but I'm thwarted by the stars in the sky;
if I were a dealer in shrouds,
no one so long as I lived would die.

III

If I had a scheme to profit
from arms and going to war,
all the foes in the world
would be friends and fight no more.

גִּלְגַּל וּמִזְלוֹת

גִּלְגַּל וּמִזְלוֹת בְּמַעֲמָדָם / נָטוּ בְּמַהְלָכָם לְמוֹלְדֹתַי;
לוֹ יִהְיוּ גֵרוֹת סְחוּרְתֵי – / לֹא-יִחַשְׁךָ שֶׁמֶשׁ עָדִי מוֹתִי!
אֵיגַע לְהַצְלִיחַ וְלֹא-אוּכַל, / כִּי עֲוֹתוֹנֵי כּוֹכְבֵי שָׁמַי;
לוֹ אֶהְיֶה סַחַר בְּתַכְרִיכִין – / לֹא יִגְוַעוֹן אִישִׁים בְּכָל יָמַי!

אבן עזרא שיר השירים פרק ח

The reader of this commentary may wonder why I employ **Arabic** (the language of Ishmael). It is a consequence of our ignorance, for our knowledge of biblical Hebrew is limited to what the text records of the prophets' speeches, while whatever they had no need to speak of remains unknown.

Since Arabic is very close to Hebrew (*leshon ha-kodesh*)—its conjugations; the use of the letters *yod*, *he*, *vav*, and *'alef* for prefixes etc.; the verbal forms for passive (*nif'al*) and reflexive (*hitpa'el*) tenses; and noun constructs (*semikhut*) are identical, as are its numerals, and more than half of its vocabulary exists in Hebrew—any time we encounter an unusual word in the Bible that has a cognate in Arabic, we will suggest that they share a definition, although it remains questionable.

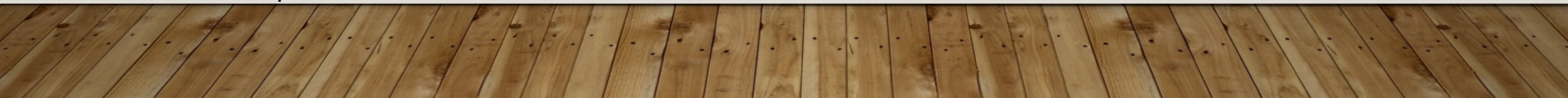
והעומד על זה החבור אולי יתמה למה אומר
כאן **בלשון ישמעאל** בעבור קוצר דעתנו כי לא
נדע מלשון הקדש כי אם הכתוב במקרא
שהוצרכו הנביאים לדבר ומה שלא הוצרכו לא
נדע שמו ובעבור היות לשון ישמעאל קרוב
מאד ללשון הקדש כי בניינו ואותיות יה"וא
והמשרתים ונפעל והתפעל והסמיכות דרך
אחת לשתייהן וכן בחשבון ויותר מחצי הלשון
ימצא כמוהו בלשון הקדש על כן כל מלה שלא
נמצא לה חבר במקרא ויש דומה בלשון
ישמעאל נאמר אולי פירושה כן אע"פ שהדבר
בספק.

A person of meagre intelligence and discernment might lodge a complaint against me on account of the philosophical issues and Arabic linguistic and poetic matters I have raised in my commentary. They might cause him to withdraw from its use and only on account of my reputation would he decline to declare it an act of treason. This boorish and oblivious hypocrite should know that the Sages anticipated me in this regard... [Here follow numerous examples of mishnaic and talmudic sages employing Greek and Latin in interpreting biblical words.]

We note that **R. Hayya Gaon** employed Arabic... even utilizing a stanza of a love poem to explain a rabbinic term... as well as the Qur'an and Ḥadith. He was preceded in this by **R. Se'adyah Gaon** in his Arabic commentaries, on account of which [activity] the Sages said: "Whosoever says something wise—even a gentile—is called a scholar" [Megilah 16a], and [his wisdom] must be transmitted.

In this regard, **[Shmuel] the Nagid** wrote—after citing Christians—that R. Mazli'aḥ, the *Dayyān* of Sicily, that he came to Baghdad with the biography of R. Hayya and an account of his noble activities mentioning that one day the academy was studying the verse "... let my head not refuse such choice oil" (Ps. 141:5) and there was a dispute concerning its meaning.

R. Hayya instructed R. Mazli'aḥ to go to the Christian Catholicos [head of the Nestorian Church] and ask how he understood the verse. He recoiled; and when R. Hayya saw that it was an imposition on R. Mazli'aḥ, he chastised him saying: Our pious ancestors, who serve as our role models, would inquire about languages and their meanings from members of different religions—even from shepherds and cattlemen, as is well known. So he went and asked and he told him [the translation of the verse] in Syriac. These [examples] should suffice for any fair-minded person.

IBN EZRA (GEN. 2:11)

“One [of the rivers of Paradise] was named Pishon.”

”שם האחד פישון”.

The Gaon (i.e. Se`adyah) said that Pishon is the River of Egypt (the Nile)... but there is no proof of that identification; rather he translated [the Land of] Havila tendentiously, without a tradition to that effect. He similarly rendered [into Arabic the names of] tribes, countries, animals, birds, and minerals. Perhaps he saw them in a dream? He surely erred in some—as I shall indicate *ad loc.*—so we need not rely on his dreams.

Perhaps he did so for the honor of God, translating the Torah into the Arabic language and script, lest they say that there are *mizvot* in the Torah that we do not understand.

אמר הגאון כי פישון יאור מצרים... ואין ראייה על פישון שהוא היאור... כי אין לו קבלה. וכן עשה במשפחות ובמדינות ובחיות ובעופות ובאבנים. אולי בחלום ראם. וכבר טעה במקצתם, כאשר אפרש במקומו. אם כן לא נשען על חלומותיו. אולי עשה כן לכבוד השם, בעבור שתרגם התורה בלשון ישמעאל ובכתיבתם, שלא יאמרו כי יש בתורה מצות לא ידענום.

אבן עזרא פירוש שני שמות כ"ה:ה'

Some of our predecessors maintain that Jacob planted them and Israel took them out of Egypt at Moses's instructions...

But this is perplexing...The Egyptians thought that they were [taking a furlough] to offer sacrifices and would later return, which is why they loaned them things. How could they carry out many planks of wood—each one ten cubits long, not to mention [even longer] crosspieces—when they were passing by the royal center of Egypt? What would they have answered to the question, why are you taking acacia trees if you are going for only three days?

Behold our quandary. If our ancestors had a tradition (*masoret*) that the trees came from Egypt, we too shall take it literally. However, if it is an opinion (*sevarah*), then we are free to seek an alternative approach and say that there was a forest of acacia trees adjacent to Mount Sinai.

ועצי שטים – יש מקדמונינו שאמרו שיעקב

אבינו נטעם, וישראל הוציאום ממצרים במצות משה...ויש לתמוה... הנה המצרים חושבים כי לזבח הם הולכים, ואחר כן ישובו, ועל כן השאילום, ואיך יוציאו קרשים רבים ארך כל אחד עשר אמות, גם בריחים, והם עברו על מצרים מקום המלוכה, ומה היתה תשובתם לשואליהם: למה יוליכו עצי שטים, והם הלכים לזבח דרך שלשת ימים. **והנה לא ידענו**, אם **קבלה** היא ביד אבותינו שממצרים הוציאום, גם אנחנו נסור אל משמעתם. ואם דרך **סברא**, יש לבקש דרך אחרת.

אבן עזרא שמות כ (הפירוש הארוך)

It is well-known that the sense of sight is keener than the sense of hearing. We have positive proof in that the instant lightning is visible to the eye the thunder actually peals. The eye, however, can perceive at a great distance while the ear must wait for the air, which moves slowly, to carry the sound, after a moment, to the ear.... **Therefore, the entire letter zayin enters the ear before the kaf, vav, and reish.** Even if we were to say that, miraculously, שמור and זכור were uttered simultaneously [by God], how could the [human] ear have heard them?

If this is the case, that their ears miraculously heard two simultaneous words—unlike their usual nature in which even two simultaneous letters are inaudible—why did the Sages fail to say this? Surely [simultaneous human hearing] is even more impressive than simultaneous [divine] speech? Moreover, what shall we do with the remaining discrepancies which do not have the same meaning, like שמור and זכור, or which consist of things said only in the second version and absent in the first? How does this reconcile "do not covet your neighbor's house" (Exodus 20:14) with "do not desire your neighbor's wife" (Dt. 5:18), or the other shifts?

והנה ידענו, כי הרגשת העין נכבדת מהרגשת האזן, כי ידענו בראיות גמורות כי רגע הראות הברק לעין הוא רגע הרעם, רק העין ראתה מרחוק, והאזן מביא הקול אל האזן, והליכתו לאט ולא יגיע אל האזן רק אחר עבור הרגע. והאותיות שהאדם מדבר בהם, דמותם נכתב באזן על דרך מוצאם מהחמשה מקומות, ולא על דרך המכתב שהוא ביד בן אדם, **והנה כל אות הזי"ן נכנס באזן קודם כ"ף וי"ו רי"ש.** והנה, אם נאמר פלא היה, שנאמר זכור ושמור בבת אחת, איך תשמע האזן? ואם נאמר, גם פלא היה שתשמע האזן שתי מלות בבת אחת, שלא כמנהגה לשמוע שתי אותיות, למה לא הזכירו זה חכמים ז"ל, שהוא כבד מן הדבור בבת אחת? ומה נעשה בקושיות הנשארות משנוי הפסוקים שאין טעמם אחד כמו זכור ושמור? והכתוב בשנייה ולא בראשונה? גם איך נתקן "לא תחמד בית רעך", עם "ואל תחמד אשת רעך", גם ההפוכים?

I cannot explain all these to you until I first explain the rules of the Hebrew language. God is my witness, and knows me intimately, that if I did not have to answer these questions, I would have preferred to remain silent. Before I begin, let me correct the words of the Sages.

- The author, Abraham [Ibn Ezra] said:

The Hebrew [authors] are accustomed, at times, to explaining themselves fully, while, at other times, they only speak succinctly, just enough for the listener to understand their intent.

Know that words are like bodies and their meanings are like souls, and the relationship of body to soul is instrumental. Therefore, it is the custom of all men of letters, in all languages, to be concerned with the meanings, and not to be concerned about changes in wording as long as their meanings remain the same.

- ולא אוכל לפרש לך כל אלה עד שאפרש לך מוסר דרך לשון הקדש. והשם הוא עדי, ויודע סודי, כי לולי שהוצרכתי לפרש אלה הקושיות, הייתי מחריש, ולפני שאפרש אתקן דברי חז"ל.

- אמר אברהם המחבר. משפט אנשי לשון הקדש פעם יבארו דבורם באר היטיב, ופעם יאמרו הצורך במלות קצרות, שיוכל השומע להבין טעמם. ודע, כי המלות הם כגופות, והטעמים הם כנשמות, והגוף לנשמה, הוא כמו כלי, על כן משפט כל החכמים בכל לשון שישמרו הטעמים, ואינם חוששים משנוי המלות, אחר שהם שוות בטעמן.

Seekers of truth understand that the midrashim of our righteous predecessors are based on truth and molded through knowledge, and all they have to say is as pure as gold and silver refined sevenfold.

Yet, they can be divided into several categories. Some are esoteric, mysterious, and sublime analogies. While others are designed to relieve aching hearts in times of depression, and still others to instruct those who are failing and fill those who are empty.

אבן עזרא איכה: הקדמה

אנשי אמת יבינו מדרשי קדמונינו הצדיקים,
שהם נוסדים על קשט וביציקת מדע יצוקים,
וכל דבריהם כזהב וכנסף שבעתים מזוקקים.
אכן, מדרשיה אל דרכים רבים נחלקים: מהם
חידות, וסודות, ומשלים גבוהים עד שחקים;
ומהם להרויח לבות נלאות בפרקים עמוקים,
ומהם לאמן נכשלים ולמלאת הריקים...

Therefore, the meaning of a verse can be compared to a body, and the midrash is like a garment affixed to the body.

Some [garments] are as fine as silk, while others are as coarse as burlap.

The way of p'shat is the body in narrative and legal affairs, as they maintained: "Scripture is to be taken according to its p'shat;" it's old news.

על כן דמו לגופות טעמי הפסוקים,
והמדרשים כמלבושים בגוף דבקים.
מהם כמשי דקים, ומהם עבים
כשקים. ודרך הפשט הוא הגוף
בדברים נבחרים ובחוקים; וכן אמרו
שהמקרא כפשוטו והדברים עתיקים.

אבי אל חי שמך למה מלך משיח לא יבא?

דעו מאביכם כי לא בוש אבוש, שוב אשוב אליכם כי בא מועד.

"שירי אבן-עזרא", הוצאת אחיאסף, כרך א, סימן קכב.

ו	נ	ש	ר	פ
ז	ת	ב	ע	ר
ש	ב	ד	ב	ש
ר	ע	ב	ת	נ
ף	ר	ש	נ	ו

. רק פּוֹשֵׁטֶק עָלוּב בּוֹלֵעַ קְטָשׁוּפ קר (נוצר על ידי המשורר ערן הדס).

